

**Fremtiden for det regionale socialpsykiatriske bosted
Gårdhaven, beliggende i Viborg Kommune.**

Dato 20-12-2007

Sagsbehandler Elisabeth Brix

Westergaard

Elisabeth.Westergaard@PS.RM.DK

Tel. +45 8728 4216

Sagsnr. 1-30-74 -14-08

Baggrunden for dette notat er, at Viborg Kommune har orienteret Distrikt Vest på et møde d. 13. juni 2007 om, at de pr. 1. april 2009 ikke forventer fremover at ville benytte de regionale botilbudspladser på Gårdhaven. Baggrunden herfor er Viborg Kommune er ved at etablere et nyt demenstilbud med 60 pladser, som leve-bo miljø, hvoraf nogle skal erstatte eksisterende pladser i Viborg Kommune og 10 pladser er midlertidige.

Side 1

Spørgsmålet er om, der på den baggrund fortsat, er basis for at drive Gårdhaven, som et regionalt tilbud for ældre (+ 50 år) med sindslidelser, demens og komplicerende adfærdsproblematikker.

Status for kommunernes brug af Gårdhaven:

Gårdhaven har 27 pladser og aktuelt en beboer i overbelægning. Beboerne kommer lige nu fra 10 forskellige kommuner.

Indflytningssmønstret til Gårdhaven har siden 2004 været:

År	Samlet antal	Viborg Kommune ¹	Andre Kommuner	Heraf demente (Viborg-borgere)
2004	10	4	6	I alt 4 (2)
2005	12	7	5	I alt 8 (4)
2006	9	6	3	I alt 5 (0)
2007 ²	7	3	4	I alt 3 (1)

Det betyder at ca. 53 % af de borgere, der er visiteret til Gårdhaven siden 2004 er kommet fra Viborg Kommune, hvoraf 35 % af dem har en demensdiagnose. Pt. har Viborg Kommune 12 beboere på Gårdhaven.

De øvrige kommuner, der har beboere på Gårdhaven er: Silkeborg Kommune (2), Skive Kommune (4), Favrskov Kommune (3), Morsø Kommune (2),

¹ Der er tale om Viborg Storkommuneområde: dvs. for 2004 – 2006 dækker tallene for: Viborg, Tjele, Møldrup, Bjerringbro, Karup, Fjends og Ålestrup.

² Indtil 1. nov. 2007.

Herning Kommune (1), Vesthimmerland Kommune (1), Århus Kommune (1), Horsens Kommune (1) og Ringkøbing-Skjern Kommune (1).

Der har tidligere været en meget højt flow af beboere på Gårdhaven grundet en meget høje gennemsnitsalder (for år tilbage på 83 år - nuværende 76 år). Med en stigning i antallet af yngre borgere, der visiteres til Gårdhaven (ned til 50 årsalderen), bliver gennemsnitsalderen og dermed flowet mindre. Det nuværende aldersspænd går fra 56 til 98 år og fordeler sig som følger:

50 -59 årige	1 beboer
60 – 69 årige	6 beboere
70 – 79 årige	10 beboere
80 -89 årige	7 beboere
Over 90 årige	4 beboere

Side 2

De nuværende 28 beboere på Gårdhaven har en række forskellige problematikker:

- 10 beboere har en egentlig demensdiagnose med adfærds komplikationer,
- 5 har senfølgeskader efter et mangeårigt alkoholmisbrug,
- 1 har efter en arbejdsulykke demenslignende symptomer med svære adfærds komplikationer og
- 12 er diagnosticeret med egentlige sindslidelser i form af skizofreni, personlighedsforstyrrelser og affektive lidelser – ofte i blandingsformer.

Aktuelt har alle 28 beboere komplicerende somatiske problematikker.

Målgruppen for Gårdhaven.

Målgruppen, for den specialiserede socialpsykiatriske indsats til **mennesker med demens**, er mennesker med komplekse problematikker:

- som ikke kun har en enkelte problematik, men er dobbelt – ofte tripel-ramte.
- som har manglende sociale kompetencer.
- som har manglende egenomsorg.
- som kun kan trives i rummelige miljøer med meget få eller ingen krav
- som kun i ringe grad profiterer af socialt fællesskab
- som ingen erkendelse har af egen sygdom eller egen formåen.

Diagnoserne er ofte vaskulær-demens og frontallap- og temporallap-demenser, som resulterer i svære adfærds mæssige problematikker.

Det er oftest borgerens adfærd og ikke diagnose, der afgør hvorvidt kommunen vælger at visitere til et regionalt specialiseret socialpsykiatrisk tilbud.

Det er adfærdsproblematikker som:

- råbende eller meget rastløs adfærd
- udagerende/aggressiv-adfærd
- grænseoverskridende adfærd med seksuelle overtoner
- social intolerance
- brugere, som ikke vil modtage hjælp og ikke forstår, at de har behov for hjælp
- risiko-adfærd til fare for dem selv eller andre, og derfor har brug for, at servicelovens paragraffer om magtanvendelse tages i brug
- misbrug/ kriminell adfærd

På det **almenpsykiatriske område** er målgruppen:

- Ældre med almenpsykiatriske lidelser, som skizofreni, personlighedsforstyrrelse og svære atypiske tilstande, sammen med
- komplekse symptomer, som svær angst og vedvarende psykoser, sammen med
- adfærdsmæssige problemer.
- Ofte somatiske sygdomme.

Det der kendetegner denne gruppe er, at deres behov for psykiatrisk indsats er stor og deres behov for somatisk indsats betydelig, samtidig med at de profiterer af at være i et "ældremiljø" – forstået som et relativt kravs frit, rummende og kompenserende miljø.

Region Midtjylland har 2 socialpsykiatriske botilbud til disse målgrupper med i alt 53 pladser, heraf de 27 pladser på Gårdhaven og 26 pladser på Pilebakken. Der har vedvarende, siden 1. januar 2007, hvor regionen overtog de 2 botilbud fra amterne, været en efterspørgsel til pladserne som overstiger den nuværende kapacitet.

Forventninger til fremtiden:

Det er Region Midtjyllands forventning, at der fremover vil være et stigende behov for særlige pladser med et meget specialiseret tilbud til de ovenfor beskrevne målgrupper. Begrundelserne herfor er:

- At med den fortsatte stigning i antallet af ældre generelt vil der være flere ældre med meget komplicerede demens- og adfærdsproblematikker
- At der er en stigende efterspørgsel på pladser til ældre som på baggrund af langvarigt misbrug har komplicerende somatiske, kognitive og adfærdsmæssige vanskeligheder
- At langt den overvejende del af de tilbud kommunerne har til ældre med demenslidelser er etableret, som leve-bomiljø'er, som er meget velegnede til hovedparten af de ældre med demens. Men der er en ganske lille gruppe, hvor tætheden, de mange stimuli og en udadreagerende adfærd gør det meget vanskeligt at rumme disse ældre i leve-bomiljø'erne.
- At langt den overvejende del af de tilbud kommunerne har til mennesker med almen psykiatriske lidelser er baseret på et pædagogisk fundament, hvor der stilles krav til beboernes sociale og egenomsorgskompetencer – hvilket mennesker i den skitserede målgruppe har væsentlige vanskeligheder med at honorere.
- Ældre beboere med almenpsykiatriske lidelser har generelt også somatiske vanskeligheder, der gør, at de vanskeligt kan rummes på socialpsykiatriske bosteder for yngre og deres adfærdsmæssige vanskeligheder og psykiatriske lidelser gør, at de vanskeligt kan rummes i almindelige plejecentre.

Den aktuelle udfordring:

Gårdhaven er for nuværende placeret i Viborg Kommune i ældre bygninger, hvor der kun er små sengestuer og fælles bad og toilet for beboerne. De seneste 3 tilsynsrapporter om Gårdhaven fra 2002, 2004 og 2006, samt senest Arbejdstilsynets besøgsrapport peger samstemmende på et behov for bedre fysiske rammer for både beboernes boliger og det ergonomiske arbejdsmiljø. Arbejdstilsynet har her i november 2007 givet 4 påbud på det fysiske område.

Hvis Gårdhaven fortsat skal være et regionalt tilbud vil det være helt nødvendigt, at det etableres i nye, tidssvarende bygninger, der er indrettet til præcis at rumme denne målgruppe.

Etablering af et nyt Gårdhaven kan ske enten efter reglerne om almennyttige boliger eller som nybygget institution med plads til 24 beboere:

	Gårdhaven nuværende	Gårdhaven nybygget almene	Gårdhaven nybyggeri institution
Anlægsudgifter		Ca. 10 mill Grund og bygning servicearealer	Ca. 35 mill.
Døgntakst	1.907	1.911	Ca. 2.400

Side 4

Den forhøjede takst ved nybygget institution skyldes primært forhøjede afskrivninger og øget udgifter til forrentning. Der er i beregningerne ikke taget højde for indtægterne ved salg af det nuværende Gårdhaven.

De helt utidssvarende bygningsmæssige rammer betyder, at det ikke er muligt at afvente udviklingen de nærmeste år med henblik på at vurdere hvilken betydning etableringen af Viborg Kommunes nye demenstilbud får, dels for Viborg Kommunes fremtidige efterspørgsel og for den fremtidige efterspørgsel fra kommunerne generelt på regionale pladser til denne særlige målgruppe.

Hvis der skal etableres et nyt Gårdhaven, bør det vurderes om "Gårdhaven" i givet fald fortsat skal være placeret i Viborg Kommune.

Det væsentligste argument for en fortsat beliggenhed i Viborg er, at det er vanskeligt at flytte personalet med bostedet til en anden kommune, og dermed vil en stor del af den høje faglighed, der kendetegner og er forudsætningen for det specialiserede tilbud til denne målgruppe, gå tabt. Uddannelses- og erfaringsniveauet på Gårdhaven er højt. Medarbejderne, der er sygeplejersker, SSA'ere og plejere, har i gennemsnit været ansat i mere end 9 år og der har vedvarende været brugt mange ressourcer på efteruddannelsen for at understøtte stedets kompetencer.

Beliggenhedskommunen skal selvfølgelig bruge nogle sagsbehandler ressourcer i forhold til de årlige handleplansmøder, men kendetegnet for den målgruppe Gårdhaven har, er at beboerne ikke flytter fra Gårdhaven og ud til mindre indgribende tilbud i beliggenhedskommunen. Beboerne på Gårdhaven bliver enten boende livet ud eller flyttes, når de kan rummes i betalingskommunens tilbud, hjem til deres gamle kommune. Det betyder, at de sociale og plejemæssige tilbud i beliggenhedskommune ikke belastes i særlig grad.

Det er vigtigt, at der sker en snarlig afklaring af Gårdhavens fremtid, for at forebygge at personalet begynder at "sive" pga. den fortsatte usikkerhed om fremtiden.

Handlemuligheder:

1. Gårdhaven overtages af Viborg Kommune.

Dette er ikke relevant, da Viborg Kommune helt klart har tilkendegivet, at de ikke ønsker at overtage de gamle bygningerne. Der har ikke været en konkret dialog med Viborg Kommune vedr. en "overtagelse af personalet" fra Gårdhaven, men kommunen har ikke indtil nu vist interesse for det.

2. Afvikling af Gårdhaven.

Dette forudsætter, at der med kommunerne laves en konkret aftale om hvordan leverandørforpligtigelsen i forhold til denne særlige målgruppe fremover varetages, når udgangspunktet for de hidtidige visitationer til Gårdhaven er, at brugerne med deres adfærd og problematikker ikke kan rummes i de eksisterende kommunale tilbud. Samtidig vil der forestå et konkret planlægningsarbejde med henblik på at placere de nuværende beboere i andre tilbud. Det er vigtigt dette sker i et forpligtigende samarbejde også mellem kommunerne. Der er som tidligere nævnt 10 forskellige kommuner, der lige nu har beboere på Gårdhaven.

Side 5

3. Gårdhaven fastholdes som et regionalt specialiseret tilbud.

Dette kræver etablering af Gårdhaven i nye bygninger som er specielt indrettet med henblik på de særlige målgrupper. En pladskapacitet på 20 – 24 pladser med et mindre antal gæsteplader for at sikre tilbuddets fleksibilitet. Der skal etableres et udbygget samarbejde med gerontopsykiatrien, behandlingspsykiatrien og de relevante somatiske afdelinger (specielt neurologien og geriatrien/medicinsk afdeling).

Alternativt:

Men henblik på den forventede udvikling kunne man overveje, at en del af Gårdhaven – over tid - skulle specialiseres til også at rumme en lidt anderledes målgruppe end tidligere nævnt, f.eks.:

- udviklingshæmmede med psykiske lidelser.
- senhjerneskedede med psykiske lidelser.

Det der skal være kendetegnede for disse målgrupper er, at deres psykiske lidelser og dermed deres adfærd og funktionsniveau er så svære, at det kræver psykiatrisk kvalificeret personale. De fremtidige relevante samarbejdspartnere vil i givet fald (ud over behandlingspsykiatrien) være oligofreniteams og rehabiliteringscenter.

Med de faglige kompetencer medarbejderne på Gårdhaven har, vil en omstilling til disse målgrupper være relativ let, da medarbejdernes særlige kompetencer netop er den socialpsykiatriske indsats i forhold til beboere med svære kognitive og adfærdsmæssige vanskeligheder og ingen eller sparsomt sprog.